

- velmi málo,
- do jisté míry,
- značně.

Česká republika je hned po Japonsku druhou zemí, kde učitelé pociťují ze strany žáků nejnižší míru omezení výuky, čemuž také odpovídá nadprůměrná hodnota indexu 11. Celkem 61 % žáků vyučují učitelé pociťující velmi malé omezení výuky a zbylých 39 % žáků učitelé, jejichž výuka je omezena do jisté míry. Obě skupiny žáků se velmi liší dosaženými výsledky, první skupina má průměrný výsledek z matematiky 543 bodů (z přírodovědy 542 bodů) a druhá skupina jen 517 bodů (respektive 520 bodů).

Za skutečnosti, které nejvíce ovlivňují výuku, považují čeští učitelé nedostatečné předchozí znalosti či dovednosti žáků (pouze u 17 % žáků není výuka omezena vůbec), vyrušování žáky (u 12 % žáků ovlivňuje výuku značně), nezáměr žáků o výuku a absenci žáků. Situace ve vyučovacích hodinách je podle vyjádření učitelů nejlepší v Libereckém kraji, kde je výuka u více než 90 % žáků omezena jen velmi málo. Naopak jako nejhorší ji vyhodnotili učitelé Karlovarského, Moravskoslezského a Ústeckého kraje, kde je výuka omezena do jisté míry u více než poloviny žáků.

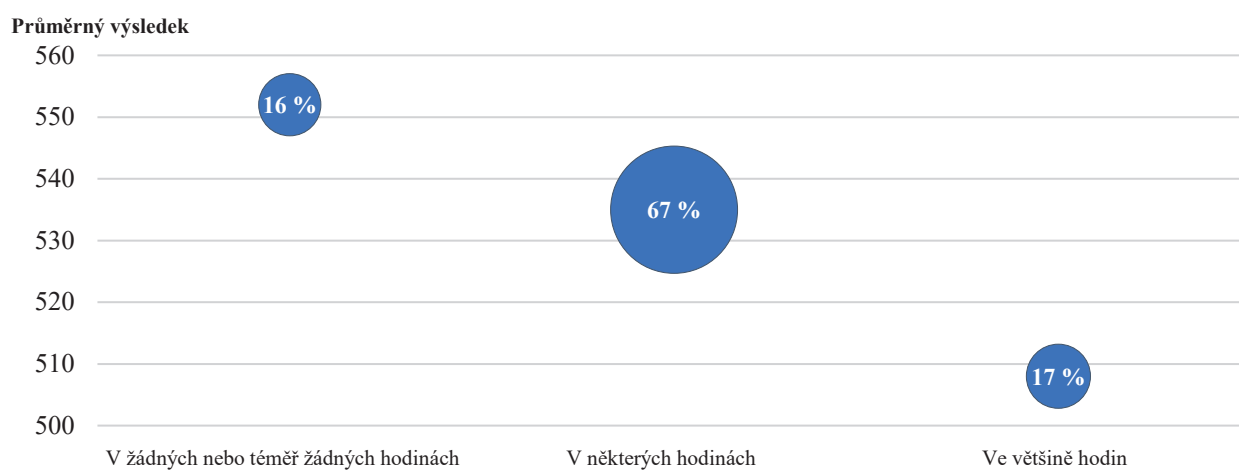
Do žakovského dotazníku byla dále zařazena otázka: „*Jak často dochází v hodinách matematiky k následujícímu?*“, která se zaměřovala na nevhodné chování žáků. Žáci hodnotili šest položek²² na škále *každou nebo téměř každou hodinu, přibližně v polovině hodin, v některých hodinách a nikdy*. Z odpovědí žáků na uvedené položky byl vytvořen index **nevhodné chování v hodinách matematiky** a na jeho základě byly definovány tři skupiny žáků, podle kterých dochází k nevhodnému chování:

- v žádných nebo téměř žádných hodinách,
- v některých hodinách,
- ve většině hodin.

Průměrná hodnota indexu 9,9 pro Českou republiku se téměř neliší od průměru zemí EU. Nejvyšší hodnota (10,6) byla zjištěna v Bulharsku a Litvě, naopak nejnižší (9,2) v Itálii. Přibližně jedna šestina českých žáků se v hodinách matematiky nevhodně chová nanejvýš v několika hodinách, zatímco šestina se jich chová nevhodně ve většině hodin. Na obrázku 6.5 jsou mezi skupinami českých žáků patrné velké rozdíly, což znamená, že s narůstající nekázní žáků v hodinách matematiky klesá průměrný výsledek dané skupiny žáků. Stejný jev byl pozorován v převážně většině zemí.

OBRÁZEK 6.5 | Podíl a výsledek českých žáků dle nevhodného chování v hodinách

(TIMSS 2019 – matematika, 4. ročník)

Rozložení žáků do uvedených skupin v krajích se většinou moc neliší. Nejlepší situace byla ve Zlínském kraji, kde se nachází 46 % žáků v první skupině. Naopak nejhůře hodnotili chování žáků v hodinách matematiky žáci v Pardubickém a Jihočeském kraji, kde se v první skupině nachází jen 5 %, respektive 8 % žáků a ve třetí skupině se nachází 23 %, respektive 29 % žáků. Rozdíly v rozložení žáků do tří definovaných skupin byly také zjištěny při členění podle velikosti školy a podle velikosti obce, ve které se škola nachází. V malých školách do 300 žáků se 25 % žáků nese-

²² Vyjadřovali se k situacím: Žáci neposlouchají, co učitel říká; v hodinách je hluk a nepořádek; kvůli velké nekázní nemohou žáci dobře pracovat; učitel musí dlouho čekat, než se žáci utiší; žáci učitele vyrušují; učitel nám musí stále připomínat, abychom při hodinách dodržovali pravidla chování.